

GENERALFORSAMLING FRDK 2021

Skriftlig beretning ved formand Henrik Terp

Jeg byder alle velkommen til vores 22. generalforsamling, der forhåbentlig kun denne ene gang skal foregå online i stedet for, at vi kan mødes med alle de fordele, det har.

På mange måder blev 2020 et usædvanligt år. Covid-19 pandemien vil jeg ikke bruge mange ord på. Den kender vi alle alt for godt. I stedet vil jeg gå ombord i det, der interesserer os allermost, nemlig dyrkning uden plov.

Jeg sagde for et år siden, at ordet "klima" for alvor havde fået betydning både herhjemme og internationalt. Det kan jeg kun gentage om 2020, og jeg er sikker på, at det også vil gøre sig gældende her i 2021. Mange mener ligefrem, at klimaforandringerne er en større trussel mod vi mennesker end pandemien. Det har jeg ikke svært ved at være enig i. Især fordi jeg nu med sikkerhed ved, at vi har værktøjerne til at gøre noget ved klimakrisen. Vi er endda en vigtig del af løsningen.

Biodiversitet står også meget højt på dagsordenen hos mange. Også på det punkt er vi en vigtig del af løsningen.

Lige så interessant er det, at vi også kan fastholde vores udbytter med lavere omkostninger.

Med andre ord har vi brugbare løsninger for såvel samfund som os selv.

Ved en høring i folketinget for et par år **siden spurgte en politiker: "Sig mig, er alle danske landmænd dysfunktionelle, siden de ikke for længst er gået i gang med Conservation Agriculture?"**

Nej, selvfølgelig er de ikke det. Men meget, som er nemt at sige, er bare ikke lige så nemt at gøre. Det gælder også for omlægning fra pløjning til måske i sidste ende Conservation Agriculture.

Vi er oppe mod en række forhindringer, som det tager tid at overvinde. Blandt andet mange århundreders tradition for at lave såbed med jordbearbejdning, hos mange desværre udpint jord, manglende knowhow, økonomi til udskiftning af maskinparken med flere forhindringer.

Men fra rapporten "Vidensyntese om Conservation Agriculture", skrevet af forskere fra Aarhus Universitet, ved vi nu, at vi ikke blot er et postulat, at vi kan gøre en forskel. Vi ved, det er en kendsgerning. Så vi behøver ikke at stå model til at blive kaldt religiøse eller så meget andet.

Her vil jeg derfor også slå fast med kæmpesøm, at vi ikke bare er en forening for fanatikere. Vi er tværtimod en rummelig forening for alle. For dem, der gør lidt af hvert, som pløjer, som harver og som sår direkte. Og for såvel økologer som ikke-økologer. Kendsgerningen er nemlig, at de færreste af os lige nu sår direkte, som kravet er i Conservation Agriculture. De fleste af os gør lidt af hvert og øver os i at blive endnu bedre til at turde gøre endnu mindre.

Vi er nødt til at have os selv og vores sunde økonomi med, når vi stræber efter at få sund jord, der giver sunde afgrøder.

På den baggrund venter vi i spænding på forslagene fra regering og folketing til natur- og klimaplaner for vores erhverv. Vi står også foran en omfattende ændring af **EU's fælles landbrugspolitik. Den får også afgørende betydning for den politik, danske politikere kan gennemføre for vores erhverv.**

Der er tre helt centrale udfordringer, som vi skal imødekomme. Nemlig klimaneutralitet, øget biodiversitet i agerlandet og mindre udvaskning af kvælstof.

Alle tre kan vi i planteavl løse med forskellige kombinationer af minimal jordbearbejdning, jorddække året rundt og sunde sædskifter.

Vi kan endda mere end klimaneutralitet. Vi kan fjerne CO₂ fra atmosfæren og lagre den som livgivende kulstof i jorden – hvilket også er en nødvendighed for at begrænse stigningen i klodens temperatur.

Vi ved også fra flere af de større projekter og fra andre videnskabelige optællinger, at jo mindre jordbearbejdning, jo større biodiversitet i agerlandet. Det gælder med hensyn til alle jordbundsorganismer og fugle, der lever i vores marker.

En meget vigtig, forestående ændring er også, at vi får bælgeplanter med i efterafgrøderne. Godt nok kun meget få arter fra starten. Men det er et stort fremskridt, som lover godt for fremtiden.

Det er nemlig sådan, at vi er nødt til at have nok kvælstof og andre mineraler til rådighed, når vi både skal avle store udbytter og samtidig lagre kulstof i jorden. Med andre ord er vi nødt til at have en gødningsnorm for blandt andet kvælstof, der også giver mulighed for kulstoflagring i jorden. Det har vi ikke nu, men jeg går ud fra, at det får vi fremover, når vores opgave også bliver kulstoflagring i jorden.

I lighed med, hvad økologerne får, bør der også være mulighed for at få økonomisk tilskyndelse til pløjefri dyrkning. Og vi bør belønnes for at øge biodiversiteten, mindske erosionen og alle de øvrige fordele, vi leverer. At gøre en forskel til det bedre skal også kunne mærkes som en forskel til det bedre for os.

Som jeg ser det, er det slet ikke nok at kunne sælge sin CO₂-lagring i jorden som certifikater til andre uden for vores erhverv. Der skal mere på bordet, når vi skal være med til at løse store udfordringer. Det hele kan ske på basis af klimaregnskab for den enkelte bedrift.

Inden, jeg går videre, vil jeg også nævne, at vi blev meget glade, da Michael Bundgaard, Klitgaard Agro, for en måned siden på vores indstilling blev udnævnt til **"Fremtidens landmand – Bæredygtighed"** af et samarbejde mellem SEGES og LandbrugsMedierne og er sponsoreret af Bridgestone, Jyske Bank, SAGRO, Agromek og Yara. I 2020 var det også et FRDK-medlem, nemlig Kaare D. Larsen, der høstede denne hæder.

Medlemstallet vokser stadigvæk

Siden vores generalforsamling i 2020 har vi haft en fremgang på 16 medlemmer, så vi nu er 632. Det er mange, men ikke mange nok. Vi kan sagtens være flere, og fra Danmarks Statistiks sommertælling i 2018 ved vi, at over 3.500 landmænd i et eller andet omfang dyrkede pløjefrit.

Jo flere, vi bliver, jo mere indflydelse får vi også.

Hvis din nabo begynder at interessere sig for at dyrke pløjefrit, kan det være, du kan få ham/hende med i FRDK?

Vi glæder os til at kunne genoptage erfa-grupper, vejkantsmøder med meget mere, som også kan give flere medlemmer.

Arealet med pløjefrit øges måske

Desværre har jeg ikke data fra Danmarks Statistik på arealet i 2020 dyrket uden vendende bearbejdning og med direkte såning. De kommer nemlig først i slutningen af april eller begyndelsen af maj i år. Men min klare fornemmelse er, at det areal er endnu større end de 356.280 hektar, det var i 2018.

Lige så snart vi har dataene, vil vi offentliggøre dem.

Et lille overskud i 2018-2019

Regnskabsåret 2019-20 har givet et mindre overskud. Det er bestyrelsen godt tilfreds med set i lyset af, at vi stiler efter et nul-resultat i foreningen.

Vi ønsker dog at have en egenkapital, der svarer til vores omkostninger til løn, som er cirka en million kroner - og dette overskud kan vi blandt andet hente via shop-FRDK.

Ved fremlæggelsen af regnskabet vil vores revisor gennemgå posterne og forklare mere detaljeret om årets resultat.

shopFRDK satte rekord i omsætning

Omsætningen i shopFRDK satte rekord i sæson 2019/2020. Der blev nemlig omsat efterafgrødefrø, jordspyd, jordspyd med penetrometer for lige godt fire millioner kroner. Det er den højeste omsætning, shoppen har haft i sin 11-årige historie. En af dens fordele er altid åbne priser og ingen forskelsbehandling mellem medlemmerne. Shopudvalget under bestyrelsen er meget glade og taknemlige for, at så mange medlemmer har lyst til at købe ind i shoppen, selvom den nok ikke har de mest attraktive betalingsbetingelser. Der skal nemlig betales forud på baggrund af ordrebekræftelsen, og efterfølgende skal man afvente leverancerne i et lidt sindrigt system. Men vi ved, at priserne er de laveste i markedet for efterafgrøder - hvilket er shoppens væsentligste berettigelse sammen med et stort udvalg.

shopFRDK har også udviklet nye blandinger og foreslået nye arter som efterafgrøder. Det er en aktivitet, som har ført til, at FRDKs medlemmer er blandt de landmænd, der sammen med de PløjeFri konsulenter har mest baggrundsviden i markedet for efterafgrøder.

Således blev blandingen FRDK CarbonFarm 2020 en meget stor succes i 2019/2020, og vi forventer, at FRDK CarbonFarm 2021 bliver en endnu større succes med de justeringer, der sammen med medlemmerne er sket i blandingen.

Vores økologiske sortiment er noget mere smalt. Men for vores økologiske kunder er vores varer og priser meget attraktive, så salget udvikler sig rigtigt positivt inden for det segment.

Her i 2021 introducerer shoppen også kvælstofinhibitorer, som vi håber, også har interesse blandt medlemmerne.

Sagen er, at jo flere medlemmer, der handler i shopFRDK, jo flere aktiviteter er vi i stand til at drive i regi af vores forening FRDK. Så hvis du endnu ikke har handlet i shopFRDK, er den kun få klik væk.

Det faglige arbejde og projekterne

CarbonFarm projektet har nu løbet i tre år, og forsøgene har vist, at udbytter ved direkte såning er på niveau med de parceller, der jordbearbejdes. Forskerne har taget prøver blandt andet for at måle kulstofindholdet i jorden. Vi tror dog ikke, at tre år er nok til at påvise forskelle i kulstoflagringen. Det er derfor meget positivt, at GUDP har bevilget en forlængelse, så forsøgene kan fortsætte i endnu fire dyrkningsår. I det nye projekt fokuserer forskerne på, hvordan mikroorganismer i jorden påvirker både kulstoflagring og lattergasudledning.

Vi har også i det forløbne år haft et godt samarbejde med SEGES. Det lykkedes trods Corona-restriktioner både at arrangere en markdag i sommers og invitere til to fælles fremvisninger af efterafgrøder.

I den kommende tid skal PløjeFri rådgivere afprøve en Tjekliste, der er udviklet til at afklare spørgsmål i forbindelse med omlægning til CA.

I vinteren 2019-2020 deltog flere medlemmer i to innovations workshops, som vi arrangerede sammen med SEGES. Ideer derfra har ført til, at bevillinger fra promilleafgiftsfonden til forskellige metoder til pløjefri dyrkning er øget væsentligt i forhold til tidligere. Vi ser frem til fortsat samarbejde om dette.

Samarbejdet med Roskilde Universitet Center (RUC) blev øget i det forløbne år. Vi indsamlede erfaringer fra 10 medlemmer, der dyrkede forskellige kombinationer af afgrøder. Vi håber, at viden og videoer fra disse landmænd inspirerer andre til at prøve samdyrkning og dermed øge diversiteten på markerne. Vi opfordrer til, at I deler jeres erfaringer med samdyrkning i den Facebook gruppe, som vi driver sammen med RUC.

I samarbejde med Miljøstyrelsen indsamlede vi i foråret 2020 data fra 29 CA-landmænd, der stillede deres indberetninger af pesticidforbruget til rådighed. Opgørelsen viste tendens til faldende pesticidforbrug efter indførsel af CA. Vi savner endnu en forklaring fra DCA ved Aarhus Universitet på, hvorfor de fra denne undersøgelse kun valgte at bruge data for forbruget af ukrudtsmidler i deres opgørelse til Viden-syntese om Conservation Agriculture. Miljøbelastningen fra ukrudtsmidler er generelt mindre end belastningen fra insekt- og svampemidler. Vi ser frem til at lave tilsvarende opgørelser igen og håber på at inkludere data fra endnu flere CA-landmænd.

Kommunikation og lobbyarbejde

På mange måder blev 2020 et endnu bedre år end de foregående år, når vi tænker pløjefri dyrkning. Som tidligere nævnt fik vi videnskabelig opbakning til de budskaber, vi har luftet i årevis. Det gælder kulstoflagring i jorden, øget biodiversitet i agerlandet, stop for erosion, bedre kvælstofhusholdning og mindsket forbrug af sprøjtemidler.

Vi har på den baggrund også været endnu mere synlige i fagpressen og i lidt mindre grad i de generelle medier. Men jeg føler mig overbevist om, at beslutningstagere, meningsdannere og lobbyister efterhånden ved, hvad vi kan.

Derfor tror jeg også på, at vi med noget tålmodighed vil opleve, at vinden blæser endnu mere vores vej. At vi bliver en del af løsningerne frem for at være en del af problemerne.

Men der er et stykke vej endnu mod det, vi drømmer om. Nemlig at vi kommer til at levere råvarerne til fremtidens landbrugsprodukter, der er certificeret som de bedste med hensyn til blandt andet klima og biodiversitet.

Året 2020 var ikke ligefrem velegnet til større arrangementer. Et af dem skulle have været en markering af Jordbundens dag 16. december med emnet **”Hold jorden levende - beskyt jordens biodiversitet”** i Fællessalen på Christiansborg med politikere og andet godtfolk som tilhørere.

Desværre måtte vi sadle om til et webinar sammen med de øvrige arrangører, som var Seges, Økologisk Landsforening, Agrovi, RUC, AU og KU.

Men det var nogle spændende faglige indlæg, som alle på nær et kan ses online via vores hjemmeside.

I december kunne vi også på vores eget forlag lancere bogen **”Sund jord – fra pløjning til Conservation Agriculture”**. Den er målrettet såvel landmænd som undervisningen på landbrugsskolerne – og har solgt fornuftigt til dato.

Strategi for FRDK

Vores forening blev stiftet i 1999, og mange mål er nået siden da. Men vi har i alle de år ikke ændret i vores formålsparagraf. Flere af de formål, foreningen satte sig, er for længst nået. Derfor kan det også være, at vi skal have tilpasset vores målsætning – og dermed det fokus, FRDK skal have på vegne af medlemmerne.

Det vil den nyvalgte bestyrelse arbejde med i de kommende måneder. Det er jer, der deltager i generalforsamlingerne, som bestemmer vores målsætning.

Derfor vil næste års generalforsamling efter alt at dømme også blive skelsættende på den måde, at vi sætter os nye, fremtidige mål.

Afslutning

Vi har i mange år haft et særdeles godt samarbejde med en række virksomheder inden for landbruget. De har nemlig annonceret hos os. Udover at være synlige i FRDKnyt har de også deres logoer med i FRDKnyhedsbrevet, på vores hjemmeside, og deres artikler er på vores hjemmeside.

Annoncørernes støtte såvel økonomisk som fagligt betyder meget for os - så tak til jer alle.

Der skal også lyde en tak til Helle Søgaard Christensen og Niels Eghøj fra Agrovi for deres engagement i at styre vores revision, og vi ser frem til et fortsat godt samarbejde med dem.

Der skal også lyde en stor tak til vores ansatte, som er Hanne Schønning, Hans Henrik Pedersen, Jacob W. Nymand og Niels Damsgaard Hansen. Tak til jer for mange telefonsamtaler og mails. I bidrager i høj grad til, at vores forening kører så godt.

En særlig tak til vores fire observatører Annette Vibeke Vestergaard, Henrik Haugaard-Nielsen, Svend Christensen og Jørgen E. Olesen, som hver især også spiller ind med forslag og muligheder.

Endvidere vil jeg gerne takke alle i bestyrelsen for jeres store engagement og input både til bestyrelsesmøder, men også i det arbejde, der sker i de enkelte udvalg.

I er altid velforberedte og i godt humør. Derfor tager jeg altid hjem fra vores bestyrelsesmøder med en helt sikker fornemmelse af, at vi er på rette spor og nok skal lykkes med det, vi er i gang med.

Som jeg har nævnt flere gange, mener vi, at vi er en del af løsningerne på det, samfundet ønsker af os. Men det skal ubetinget være et landbrug, som er lønsomt for os, der har med det at gøre.

På den måde vil vi fortsat være jeres forening, der gør det både sjovere og gerne mere økonomisk bæredygtigt at være landmand fremover.

Hvis vi samtidig løser samfundsopgaver, som vi får økonomisk incitament til at udføre, er det ikke helt ringe - sagt i al beskedenhed.

Tak for ordet!